

Odolná společnost pro 21. století

Potenciály krize a efektivní transformace

Návrh nového programu Strategie AV21

Hledáme **aktivity a jejich řešitele/řešitelky** připravovaného programu Strategie AV21 *Odolná společnost pro 21. století* s počátkem řešení od ledna 2021.

V tomto dokumentu najdete

- (1) Obecnou charakteristiku programu
- (2) Schéma a cíle programu
- (2) Strukturu programu + garantky a garanta témat
- (3) Detailnější charakteristiku témat a jejich základní otázky
- (4) Předpokládané formáty výstupů
- (5) Způsoby, jak se zapojit do řešení programu
- (6) Kontakty

Podrobnější informace o Strategii AV21 najdete na webu <http://www.avcr.cz/cs/strategie/vyzkumne-programy/prehled-programu/index.html>

Charakteristika programu

Cílem programu je systematicky zkoumat předpoklady, zdroje a nástroje *společenské odolnosti* vůči krizím různé povahy, především však těm, kterým naše společnost čelí nebo může čelit ve 21. století. Jádrem programu bude zkoumání vztahů a procesů, které společnost jako celek posilují ve schopnosti řešit krizové, nenadálé či ohrožující situace. Zajímá nás, jaké vzorce individuálního a kolektivního jednání se ve společnosti uplatňují a jak se vtělují do státních, obecních či institucionálních politik a nejrůznějších ochranných nebo transformačních mechanismů.

Krizové situace budeme analyzovat z hlediska emocionality, komunikace, zvládání strachu a nejistoty, operativního přehodnocování priorit a modů práce či referenčních rámců, které v krizích selhávají, nebo se naopak osvědčují. Důležitý aspekt krizí představují způsoby jejich ohlašování, zobrazování, komunikování a reflexe. Jedním z preventivních mechanismů, který napomáhá společností procházet účinně kritickými obdobími, je jejich vnitřní soudržnost založená na důvěře, kritické (sebe)reflexi a svobodně utvářených vztazích. Tento preventivní aspekt chce program posílit nejen analýzou těchto témat, ale i samotnými formami práce, kterými se bude program realizovat, a to konkrétně aktivitami z oblasti občanské vědy, uměleckého výzkumu a transdisciplinárních projektů. Program bude aktivně budovat tematicky zaměřené platformy, které nabídnou možnosti spolupráce mezi vědci různých oborů, vědci a veřejností, vědci a umělci, vědci a veřejnými institucemi, mezi centrem a regiony.

Máte otázky?

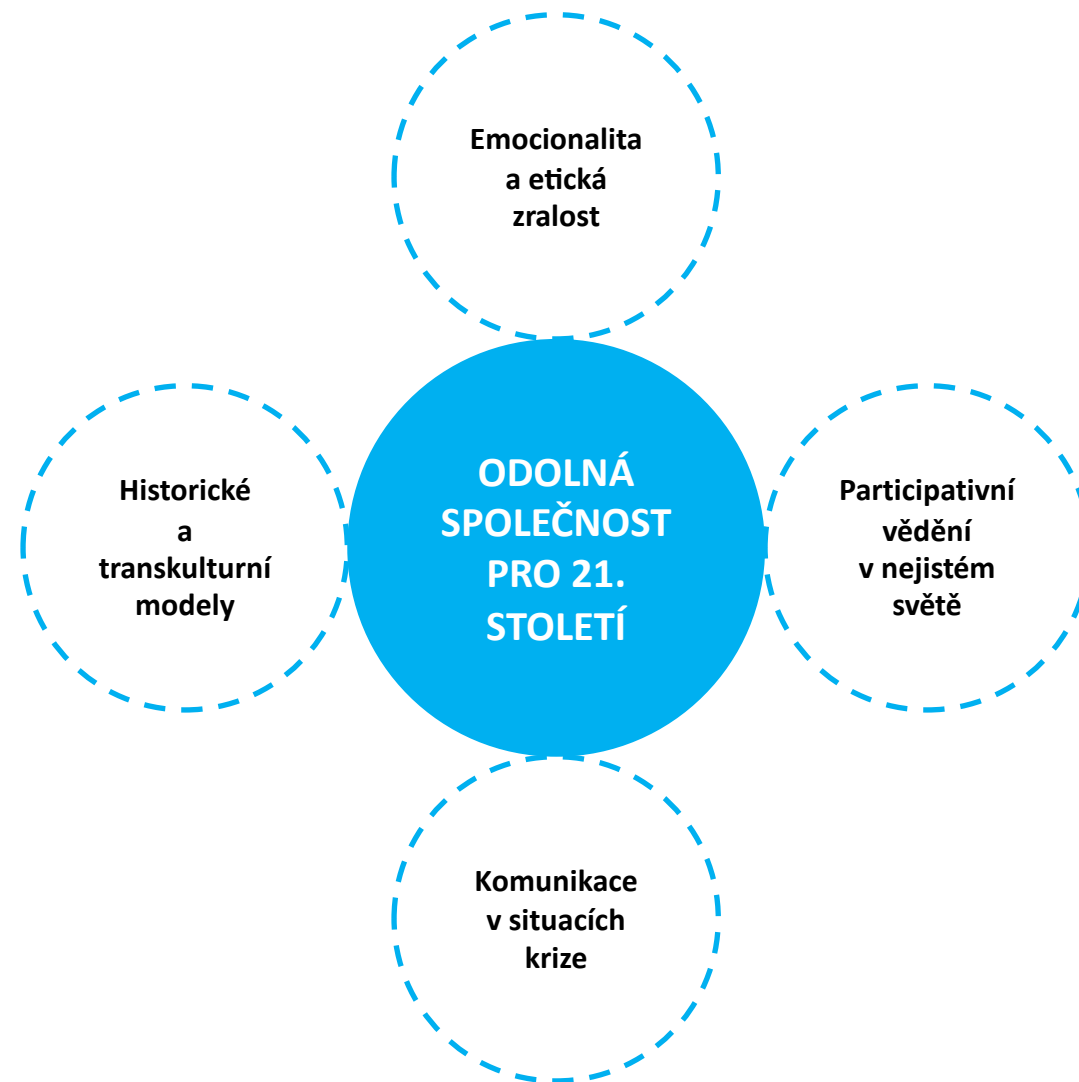
Obráťte se na
koordinátorku programu
Alici Koubovou
koubova@flu.cas.cz

Schéma a cíle programu

Program vytváří platformu pro individuální i týmové aktivity, poskytuje interdisciplinární rámec a podporu. Pilíře programu představují témata, která chápeme jako rámce a není nutné se jich striktně držet.

Co chceme programem podpořit:

- (1) Vytvořit platformu pro nová odborná setkání, která stimulují pluralitu perspektiv. Jednou ročně uskutečníme neformální konferenci celého programu s tematickými dílnami. Na základě konference bude realizován více či méně standardní výstup (podcasty, články, texty pro web a sociální sítě, monografie)
- (2) Umožnit formou intelektuálního start-upu testovat hypotézy pro granty a projekty větších rozměrů
- (3) Podporovat méně standardní formáty komunikace mezi odborníky i veřejností na aktuální společenská témata
- (4) Metodologicky a ideově podporovat projekty občanské (či síťované) vědy (Citizen Science): propojení veřejnosti a vědecké komunity do výzkumných projektů nebo aktivit, které využívají vědeckého potenciálu stejnou měrou jako potenciálu veřejného. Chceme aktivně podpořit projekty občanské vědy v společenskovědních stejně jako přírodovědných oborech a nabízíme i jejich monitoring výzkumníky z Ústav bioniky AV ČR.

Tematická struktura programu

**(1) Emocionalita a etická zralost –
od jednotlivce ke společnosti**

Garantka tématu

doc. RNDr. Alice Koubová, Ph.D.

(FLÚ AV ČR)

**(2) Participativní vědění v nejistém
světě: expertiza, politika a veřejnost**

Garantka tématu

doc. Mgr. Tereza Stöckelová, Ph.D.

(SOÚ AV ČR)

**(3) Komunikace v situacích krize:
slova a obrazy ve veřejném prostoru**

Garant tématu

Mgr. Petr Kaderka, Ph.D.

(ÚJČ AV ČR)

**(4) Historické a transkulturní
modely: identifikace, reprezentace
a prožívání krizí v minulosti**

Garantka tématu

PhDr. Lucie Storchová, Ph.D.

(FLÚ AV ČR)

(1) Emocionalita a etická zralost – od jednotlivce ke společnosti

Pilíř se věnuje zkoumání etických dilemat v průběhu krizových období, studuje otázku morální robustnosti jednotlivců i společenských skupin a analyzuje pevnost, případně křehkost různých etických a morálních přístupů v období krize. V rámci těchto témat se věnuje také otázce individuálního emočního prožívání krizí a vztahu emocí, kritické analýzy a praktického rozhodování. Zkoumá rovněž vazby mezi individuálním sebepojetím a společenskými rámci, které krizím napomáhají účinně předcházet, řešit je, nebo je naopak zesilují a jejich řešení zhoršují. Zaměření tohoto pilíře nabízí reflexi nejsoučasnejších společenských, ekologických i technologických změn, které ovlivňují konstituci subjektivity a určení postoje individua vůči světu.

Pilíř bude hledat odpovědi na následující otázky:

Jak emocionalita jednotlivců a skupin ovlivňuje vznik krizí, jak je doprovází a jaká řešení krizí umožňuje?

Jakým způsobem se proměňuje etické uvažování tváří v tvář technologickým, ekologickým a globálním společenským změnám ve světě?

Co jsou to „kultury strachu“?

Jaká je funkce důvěry v prevenci a řešení krizových situací?

Jaký je vztah emocionality k tématu tak zvané postfaktické doby?

Je možné pracovat s dualismem racionálních faktů (fakticity) a emočních přesvědčení v současné etice, psychologii, sociologii, filosofii, etnologii?

Jaké jsou principy politiky emocí, emoční pedagogiky, vědy, která nepopírá emoce?

Jaký je vztah emocí, hodnotového spektra a fyziologických traumat?

Jaké jsou klíčové otázky etiky antropocénu; v oblastech environmentální etiky, bioetiky, ale také etiky médií, posthumanistické etiky či etického leadershipu?

Jaká jsou řešení probíhajících, tušených a blížících se společenských krizí z hlediska postoje člověka ke světu?

Chcete se zapojit?

Kontaktujte garantku tématu Alici Koubovou koubova@flu.cas.cz

(2) Participativní vědění v nejistém světě: expertiza, politika a veřejnost

Pilíř se věnuje vztahům expertního vědění a společenských a politických struktur. Zkoumá možnosti zapojení široké veřejnosti do činnosti akademických institucí v různých vědních oblastech, v rámci jednotlivých aktivit vytváří participativní projekty v oblasti humanitních a společenských věd a reflektuje jejich úspěšnost. Analyzuje koncept „veřejného zájmu“, sleduje procesy a efektivní mechanismy jeho ustavování, udržování a proměn. Na rozhraní a ve vzájemném vyvažování vědy, společnosti a politiky identifikuje nejdůležitější postupy a nástroje, které umožňují detekovat krize, hrozby i jejich řešení. Reflektuje roli a meze expertního vědění v krizových situacích a jeho vztahu k politickému rozhodování.

Pilíř bude hledat odpovědi na následující otázky:

Jakých forem nabývá občanská věda, v rámci které široká veřejnost participuje na výzkumných aktivitách? Existuje v České republice její nevyužitý potenciál? Jak lze občanskou vědu institucionálně a infrastrukturně podporovat?

Jak se vyjednává a ustavuje veřejný zájem?

Jak zacházet s vědeckou nejistotou v procesu politického rozhodování a ve veřejném prostoru?

Jak konceptualizovat veřejnou nedůvěru v (odborné) autority a expertizu v době krize a mimo ni a jak účinně a smysluplně kultivovat důvěru?

Může a má být věda a filosofie ve veřejném zájmu politicky neutrální?

Jak je hodnotově založeno současné bádání v společenskovědních oborech a jak to souvisí s nastavením vědních politik?

Pomocí jakých nástrojů detekujeme nejistoty, budoucí rizika a jejich společenské souvislosti?

Jak mohou akademické instituce (včetně Akademie věd) svým zaměřením a provozem proaktivně reagovat na ekologickou krizi?

Jak funguje expertiza a rozhodování v době krize? Jaké mezioborové a mezisektorové spolupráce si období krize vyžadují? Jaký je vztah centra a okrajů vědění v době krize?

[Chcete se zapojit?](#)

Kontaktujte garantku tématu Terezu Stöckelovou tereza.stockelova@soc.cas.cz

(3) Komunikace v situacích krize: slova a obrazy ve veřejném prostoru

Pilíř se věnuje výzkumu veřejné komunikace v situacích krize. Zkoumá, jak se zkušenost krize odráží ve veřejném diskurzu a v umění. Identifikuje postupy, jakými jsou krizové situace různými aktéry diskurzivně a/nebo esteticky „definovány“, a zjišťuje, jak jsou tyto „definice“ přijímány, podrobovány kritice, konfrontovány s „redefinicemi“ nebo překrývány či vytlačovány „definicemi“ alternativními. V tradičních a nových médiích se v krizových obdobích vytvářejí komplikované dialogické sítě, které kvůli své rozsáhlosti a rychlosti, s jakou narůstají, mohou budit až dojem chaosu a kakofonie. Výzkum se zaměří na to, jak lidé za této situace dosahují porozumění a jakými postupy dospívají ke konsenzu.

Pilíř bude hledat odpovědi na následující otázky:

Jak vznikají a jak se rozvíjejí dialogické sítě v tradičních a nových médiích v dobách krize?

Jaký je vztah mezi verbálním a vizuálním modem? Jak tyto mody spolupracují?

Jaký je vztah vidění a vědění? Jak vizualizovat neviditelné?

Jak se lidé vyrovnávají s kakofonií „hlasů“ a chaosem informací, narativů, argumentů a obrazů?

Jak lidé dosahují porozumění? Jak dosahují konsenzu?

Jaké je role imaginace, fantazie, utopie při hledání východisek z krize?

Jaká je role umění v dobách krize? Jaká je role společenských a humanitních věd?

Jaká místa zaujímají v dialogických sítích umělecká díla?

Jakou roli hraje v krizi (ne)informovanost? Co pro společnost znamená dobře informovaný občan?

Jak se liší komunikační potřeby různých společenských skupin během krize?

Jak se s krizovými situacemi vyrovnávají lidé se znevýhodněním?

Chcete se zapojit?

Kontaktujte garanta tématu Petra Kaderku kaderka@ujc.cas.cz

(4) Historické a transkulturní modely: identifikace, reprezentace a prožívání krizí v minulosti

Pilíř analyzuje krizová období a krizové situace v dějinách (především evropských a severoamerických). Zaměřuje se na analýzu různých typů krizí v minulosti a zkoumá je nejen jako konkrétní historické události, ale zároveň jako modely, které mohou poskytnout kritický vhled do příčin i řešení různých typů krizí v současnosti. Aktivita v rámci tohoto tématu studují rovněž společenské a diskurzivní dopady krizí a přijatých opatření – původně nepredikovatelné konsekvence se v historické perspektivě mohou ukázat jako součást dlouhodobějších vývojových trendů.

Pilíř bude hledat odpovědi na následující otázky:

Jakým způsobem se různé komunity v minulosti vyrovnávaly s krizemi?

Jaké byly individuální reakce historických aktérů na různé typy krizí? Jak byly krize prožívány?

Jak se krize komunikovaly v rámci historických společenství? Jaké se jim připisovaly významy?

Jak byly krize v minulosti reprezentovány? Prostřednictvím jakých diskurzů a rétorik? Na jaké politiky byly tyto reprezentace navázány?

Jak souvisely reprezentace krizí s dobovými mocenskými mechanismy? Jaké měly konkrétní sociální dopady (sociální koheze, exkluze, identity ad.)?

Jakou úlohu hrály při řešení krizí instituce? V čem spočíval jejich přínos a jaké byly jejich limity?

Můžeme vysledovat paralely či dlouhodobé trendy v identifikaci a řešení krizí, a to především v širším evropském prostoru? Co mají společného a čím se naopak v různých historických kontextech odlišují?

Co mohou historické a transkulturní modely nakládání se situací a zkušeností krize nabídnout společnosti 21. století?

Chcete se zapojit?

Dotazy a návrhy dočasně směřujte na Alici Koubovou alicekoubova@seznam.cz

Formáty výstupů

Důrazem na rozmanitost formátů výstupů chceme upozornit na jejich významnou a různorodou funkci při tvorbě významu a na jejich důležitost při komunikaci vědeckého poznání napříč vědami a společenským spektrem. Formáty výstupů tvoří proto zvláštní předmět zájmu nabízeného programu a bude jim věnována zvýšená pozornost ve všech tematických pilířích. Chceme podporovat i testování nezvyklých formátů a experimentování se známými formáty.

(1) Digitální nástroje

vytvoření portfolia digitálních metod, prezentací a jejich systematické využití pro aktivity a témata programu:

- podcast
- vlog, videorozhovory
- krátké dokumentární filmy, videoreportáže
- digitální metody – participativní online platforma, kde by vznikala jakási mapa komplexních, často málo viditelných nebo slyšitelných (zatím) souvislostí a dopadů, která by také pomáhala anticipovat podobné dopady v případě budoucích „stavů nouze“

(2) Kontaktní metody

- společné dílny, v rámci kterých se řeší společný (sub)problém napříč disciplínami
- cesty do regionů s participativní složkou veřejnosti
- Academia Film Olomouc

(3) Prezentační metody

- výstava
- performativní přednáška
- pravidelná spolupráce s vybraným periodikem, např. sloupek v novinách

(4) Občanská věda

- konkrétní projekty občanské vědy doprovázených paralelním výzkumem jejich práce

Jak se zapojit?

Můžete svou aktivitou (workshopem, přednáškou, konferencí, publikací, článkem, podcastem, výstavou apod.) přispět k řešení otázek v jednotlivých tématech? Máte vlastní otázku, která souvisí s některým tématem programu?

Připravte

(1) stručný návrh aktivity v rozsahu max. 800 znaků obsahující název a typ aktivity, jméno řešitele/řešitelky, ústav, na kterém bude aktivita řešena, a náplň aktivity;

(2) rozpočet vaší aktivity, ideálně v kategoriích materiál, služby, osobní náklady a ostatní neinvestiční náklady.

Z finančních prostředků Strategie AV21 lze hradit neinvestiční náklady, které bezprostředně souvisí s řešením výzkumného programu. V odůvodněných případech lze hradit osobní náklady řešitele a členů týmu řešitele, kteří jsou zaměstnanci koordinačního nebo partnerského pracoviště, a dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Z prostředků Strategie AV21 nelze hradit režijní náklady, náklady na obvyklou výzkumnou nebo administrativní činnost a náklady na činnost, která je hrazena z prostředků účelové podpory.

Návrh zašlete garantce / garantovi konkrétního tématu nejpozději do 31. 7. 2020.

Informace o ne/schválení výzkumného programu bude známa pravděpodobně na podzim 2020 s případným začátkem řešení aktivit v lednu 2021. Standardní doba trvání schváleného programu je 5 let. Rozpočet programu / přidělené finanční prostředky jsou určovány v ročních cyklech – konkrétní aktivity proto plánujte na jeden kalendářní rok.

Online setkání

Ve **čtvrtek 18. 6. 2020 od 10.00 do 12.00 hod.** se uskuteční online setkání, během kterého můžete diskutovat se členkami/členy řešitelského týmu o způsobech zapojení do programu, postupech při podávání návrhů či formálních pravidlech programů Strategie AV21 (vč. způsobů čerpání finančních prostředků).

Jak se připojit?

(1) Stáhněte si klienta Zoom (<https://zoom.us>).

(2) Klikněte na <https://us02web.zoom.us/j/88168584894>, nebo v klientovi zadejte ID: 881 6858 4894. Před začátkem se, prosím, ujistěte, že váš počítač disponuje funkčním mikrofonem a (v ideálním případě) také kamerou.

K setkání se připojte kdykoli od 10.00 do 12.00 hod. – účast můžete omezit pouze na dobu, která vám bude vyhovovat.

Důležitá data

18. 6. 2020 | 10.00–12.00 hod.

Online setkání na platformě Zoom

31. 7. 2020

Termín pro zasílání návrhů aktivit

Leden 2021

Začátek řešení programu/aktivit

Kontakty

Alice Koubová

koordinátorka programu
garantka tématu Emocionalita a etická zralost –
od jednotlivce ke společnosti

koubova@flu.cas.cz

Tereza Stöckelová

garantka tématu Participativní vědění v nejistém světě

tereza.stockelova@soc.cas.cz

Petr Kaderka

garant tématu Komunikace v situacích krize

kaderka@ujc.cas.cz

Lucie Storchová

garantka tématu Historické a transkulturní modely

storchova@flu.cas.cz

Dotazy a návrhy aktivit dočasně směřujte na Alici Koubovou.